

مجله مصور علمی و ادبی

شماره ۱ | برلین - ۱ ذی القعدة ۱۳۴۰ | سال اول

1ère année * Berlin, 26. Juin 1922 * No. 1

IRANSCHÄHR

Revue littéraire
et scientifique
bimensuelle

Redacteur & Directeur
H. Kazemzadeh

Telephon:
Stefan 3908

نگارنده و مدیر
حسین کاظم زاده - ایرانشهر

این مجله عجله ماهی یکبار
و بعد دوبار نشر خواهد شد

قیمت هر شماره در آلمان
ده مارک و در ایران
دو قران است

Adresse:

عنوان مراسلات:

IRANSCHÄHR

Berlin W 30

Martin-Lutherstrasse 5

فهرست مندرجات :

- ۱- مجله ایران شهر .
- ۲- نویسندگان ایران شهر .
- ۳- بخوانندگان ایران شهر .
- ۴- ادبیات .
- ۵- یک صفحه از تاریخ : تشکیلات داریوش در کشور ایران .
- ۶- سؤالات علمی و ادبی .
- ۷- شرقشناسی و غربشناسی .
- ۸- صنعت و صنایع مستظرفه چیست .
- ۹- مطبوعات تازه .

مجله ایران شهر

ایران شهر مجله ایست علمی و ادبی که عجله ماهی یکبار و بعد دو بار نشر خواهد شد . قیمت اشتراک از هر کس پیشکی گرفته میشود — مجله را در طهران از کتابخانه کاوه و گنج دانش در خیابان ناصری و در تبریز از کتابخانه معرفت و پرورش و مطبعة تقی زاده میتوان تحصیل کرد .

هر کس و چه آبونه چند نفر را جمع آوری کرده مستقیماً بفرستد بهره یک آبونه مجانی برای او فرستاده میشود .

قیمت اشتراک

ششماه	سالانه	
۱۲۰ مارک	۲۰۰ مارک	در آلمان
۲۰ قران	۳۵ قران	در ایران
۱۲ شیلنگ	یک لیره انگلیسی	در ممالک دیگر

قیمت اعلانات

برای خارج	برای ایران	برای آلمان	
۳۵ شلنگ	۱۰ تومان	۵۰۰ مارک	تمام صفحه
۲۰ " "	۶ " "	۳۰۰ " "	نیم صفحه
۱۲ " "	۳ " "	۱۷۵ " "	ربع صفحه
۳ " "	۶ قران	۴۰ " "	سطری

مجله مصور علمی و ادبی

شماره ۱ | برلین - ۱ ذی القعدة ۱۳۴۰ | سال اول

1ère année * Berlin, 26. Juin 1922 * No. 1

IRANSCHÄHR

Revue littéraire
et scientifique
bimensuelle

Redacteur & Directeur
H. Kazemzadeh

Telephon:
Stefan 3908

نگارنده و مدیر

حسین کاظم زاده - ایرانشهر

این مجله عجله ماهی یکبار
و بعد دوبار نشر خواهد شد

قیمت هر شماره در آلمان
ده مارک و در ایران
دو قران است

Adresse:

عنوان مراسلات:

IRANSCHÄHR

Berlin W 30

Martin-Lutherstrasse 5

نگارنده و مدیر
حسین کاظم زاده

نگارنده و مدیر
حسین کاظم زاده

چاپخانه کاویانی

که از طرف جمعی از منسوبین علم و ادب در برلین تأسیس یافته و در اندک مدتی جالب توجه علما و فضلا گردیده است عمده مقصودش خدمت بادبیات ایرانی بوده و مخصوصاً اهتمام کلی دارد باینکه کتب نفیسه و آثار نادره فارسی را خصوصاً و سایر السنه شرقی را عموماً که در کتابخانه‌های ملی و دولتی ممالک اروپا و اغلب خطی و نسخه منحصر بفرد میباشند بچاپ رسانده و بمعرض استفاده عمومی بگذارد . و اغلب این کتابها که از زمان خیلی قدیم نوشته شده یا غلط و یا محکوک و مندرس میباشند بواسطه علمای مستشرقین فرنگی و فضلی ایرانی با دقت و تعمق زیاد که زحمت بسیار در خور دارد همانطور در تحت نظر ارباب خبرت و بصیرت با نقاست و صحت طبعی که مخصوص مطبعه کاویانی است بچاپ میرسند از انجمله است چهار جلد کتاب از باقیات صالحات حکیم ناصر خسرو علوی که عبارت باشند .

(۱) سیاحتنامه حکیم ناصر خسرو	بافقاست تمام و
(۲) روشنائی نامه	در کاغذ اعلی
(۳) سعادت نامه	در یکجلد

این سه قطعه کتاب نفیس که اولی بواسطه یکنفر از فضلا که سابقاً در پاریس اقامت داشت از روی دو نسخه خطی کتابخانه پاریس و یک نسخه مطبوع مرحوم شفر مدیر مدرسه شرقی پاریس . دومی و سیومی از روی تصحیحی که در مجله انجمن شرقی از طرف بعضی از اعضای انجمن مذکور شده با علاوه های لازمی بچاپ رسیده اند .

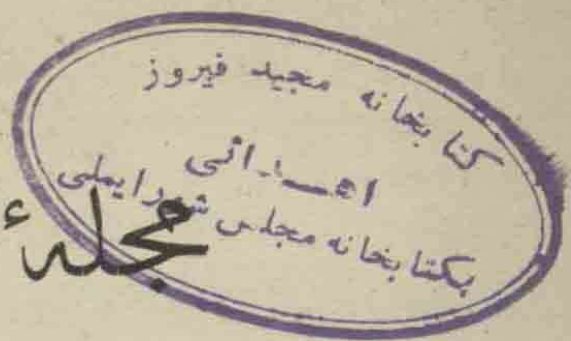
(۴) زاد المسافرین حکیم ناصر خسرو

این کتاب هم که تقریباً بهتر از سه نسخه اولی بوده و شاهکار مؤلف میباشد بتصحیح استاد براون انگلیسی در قطع بسیار مرغوب بچاپ و قریباً با تمام میرسد .

و علاوه بر این کتابهای ذیل در کاویانی چاپ شده و میشوند :

- (۵) قرآن مجید با کشف الآیات در دو جلد علیحده .
- (۶) تاریخ سنی ملوک الارض والانبیاء
- (۷) تألیف حمزه بن حسن الاصفهانی (حاضر) ۸ قران
- (۸) گلستان سعدی در جلد علیحده » ۵ قران
- (۹) بوستان سعدی » » ۵ قران
- (۱۰) کتاب «دستورتار» تألیف میرزا علینقی خان وزیر
- اول کتابی است که در این موضوع تألیف شده .
- (۱۱) مجموعه مشتمل بر سه قطعه تیاتر
- منسوب بمیرزا ملکم خان مرحوم (حاضر) ۵ قران
- (۱۲) کتاب لغت آلمانی بفارسی
- تألیف آقا میرزا رضا خان تربیت (در دست طبع)
- کتاب موش و کریه عبید زاکانی

مجلهء ایران‌شهر

درین موقع که بحران اقتصادی و اجتماعی اوضاع عالم بخصوص مملکت آلمان را متزلزل ساخته و هر کس برهانیدن خود از زیر بار سنگین و کمر شکن این بحران میکوشد ما بنشر این مجله اقدام میکنیم .

امروز که درین میدان حقیقی مبارزهء زندگی هر کس برای ادامهء بقای خود شب و روز بدون آرام جان میکند و برای مدافعهء خود و ربودن گوی کامیابی و ظفر درین میدان پیرامون کوچکترین وسایل میگردد ما گرانبها ترین دقیقه های عمر و سرمایه قوای دماغی خود را در راه آمل درین خود صرف میکنیم .

ما میدانیم که این اقدام ما در نزد دوستان صمیمی که از حال ما و اوضاع این مملکت بخوبی با خبرند مورد سرزنش خواهد گردید ، ما میدانیم که درین راه که می پیمائیم دو چار بسی خاها و هدف بسی سنگهای جفا خواهیم شد ، ما میدانیم که این قبیل نشریات تامدتی دراز مخارج خود را در نخواهد آورد ، ما میدانیم که از محیط دون پرور ایران که گوهر معرفت را در آن قدر و بهائی نیست امید هیچگونه تشویق و معاونت نباید داشته باشیم ، ما میدانیم که درین هوای فاسد خیلی محتمل است که پروبال امید ما درهم بشکند ، ولی با وجود این هیچ یک ازین اندیشه ها ما را از تعقیب این آرزو باز نمیدارد .

پس آیا میدانید که چه چیز ما را بفکر این اقدام و تحمل این فداکاری می اندازد . همانا جلوهء معشوق ما است که ما را بدین کار باز میدارد . مسلک ما عشق و معشوق ما ایران جوان و آزاد است . همین مسلک و همین عشق است که سالیان دراز در اعماق قلب خود پرورده ام

و امروز تکیه گاه یگانه ما است . همین عشق است که درین راه تاریک و پر رنج برای ما یک قلب پراز متانت ، یک ذوق روز افزون ، یک حس فداکاری ، یک زنده دلی دائمی ، یک استقامت کافی و یک امید بلند می بخشد .

از پرتو تأثیرات این حس و بتحریک این عشق مجله ایران‌شهر با بعرضه انتشار میگذارد و امید کامیابی می پرورد .

مجله ایران‌شهر سعی خواهد بود زمینه را که روح ایران جوان و آزاد در آن پرورش باید بیابد تهیه نماید .

مجله ایران‌شهر کوشش خواهد نمود که یک محیط پاک و آزاد برای نشو و نما ی قوای معنوی نژاد تازه ایران بوجود بیاورد .

مجله ایران‌شهر اسرار ترقی ملتهای اروپا را ایضاح و احتیاجات حقیقی ایران را بتمدن اروپائی شرح خواهد داد .

مجله ایران‌شهر تا حد مقدور بیشتر از شرح و بسط دادن معایب و نواقص اجتماعی با ارشادات و پیشنهادهای عملی قدمهای ایران جوان و آزاد را در راه اصلاح آن معایب هدایت خواهد کرد .

مجله ایران‌شهر با تمام وسایل علمی بکنند ریشه فساد اخلاق از زمین نسل جدید ایران جوان و آزاد خواهد کوشید .

مجله ایران‌شهر آئینه افکار و احساسات ایران جوان و آزاد و یشتیبان عناصر پاک و قوای متفکر آن خواهد بود .

مجله ایران‌شهر وسیله جلوه گری تجلیات روح ایرانی در ساحت علم و ادب خواهد بود و تظاهرات آن را در انظار عالم غرب معرفی خواهد نمود .

حسین کاظم زاده - ایران‌شهر

مجله ایران‌شهر با روزنامه ایران‌شهر که پیش از جنگ در پاریس نشر میشد
علاقه ندارد - این روزنامه از طرف چند نفر ایرانی تأسیس و اداره میشد - بدبختانه
در موقع جنگ عمومی انتشار آن جریده موقوف گردید - ما این عنوان را پس از
استیذان از مؤسسين آن جریده اتخاذ کرده‌ایم .

بنویسندگان ایران‌شهر

- (۱) - مجله ایران‌شهر هر گونه مقاله را که موافق مسلک و شیوه
مجله است قبول میکند .
- (۲) - برای هر یک صفحه مقاله که در ایران‌شهر درج میشود مبلغ
بیست مارک نقد و یا معادل آن کتاب و غیره هدیه داده میشود .
- (۳) - هیچ مقاله بی امضای صریح نویسنده درج نمیشود مگر
کسانی که معروف اداره بوده خواهش بکنند امضای آنان نوشته نشود .
- (۴) - اداره ایران‌شهر در اصلاح عبارات مقاله‌ها بدون دست
زدن به اصل مطلب آزاد است .
- (۵) - مقاله‌هایی که درج نشد پس فرستاده نمیشود .
- (۶) - مقاله‌ها باید مختصر و ساده و بی تکلف نوشته شود .
- (۷) - نویسندگان مقاله‌ها خود بشخصه مسئول صدق و کذب
وصحت و سقم مطالبی هستند که مینویسند .
- (۸) - جراید ایران در اقتباس مقاله‌های ایران‌شهر بشرط ذکر
مأخذ و امضای نویسنده آزادند .

مخوانندگان ایرانشهر

- (۱) - بهترین خدمتی که خوانندگان ایرانشهر بدین مجله میتوانند بکنند عبارت از ترویج و معرفی آن است در نزد دوستان خود و ارسال آدرس آنان برای ما .
- (۲) - هریک از خوانندگان ایرانشهر سؤالی راجع بمسائل علمی و ادبی و اجتماعی و غیره بکند در هر شماره در ضمن جواب سؤالات وارده بطور اختصار جواب داده خواهد شد .
- (۳) - هرکس وجه اشتراک ده یا بیشتر مشترک را جمع آوری کرده بفرستد بهر ده مشترک یک دوره مجانی برای او ارسال خواهد شد .
- (۴) - از سؤالات علمی و ادبی که در هر شماره از طرف خود مجله طرح خواهد شد هر کس جواب شافی و صحیح بدهد برای او علاوه بر هدیه مقرر که در حین درج مقاله داده میشود یک هدیه دیگر نیز تقدیم خواهد شد .
- (۵) - هر کس پس از گرفتن شماره اول مایل باشتراک نباشد باید آنرا غودت داده ما را ممنون و متشکر سازد .

❖ ادبیات ❖

زن بهترین گل بوستان خلقت است . افسوس که در صحن چمن مملکت ایران که بصحت یا بخطا در دنیا بطراوت ریاحین معروف شده دختران حوا را از نعمت تربیت که باران جان و آفتاب روح و روان است محروم داشته اند ولی از پرتو همان قانون طبیعی که در ناف صحراهای خشک بعض نباتات را زنده نگاه میدارد در ایران هم عطش معرفت در میان

گروه زنان بعضی ها را نگذاشته بکلی زیر پای جهالت مردان وجود کالمعدوم باشند چنانکه بعضی از آنان از چشمه ذوق و شوق قطره چشیده و از خود اثراتی باقی گذاشته اند. از جمله این زنان یکی شاعره ایرانی مهستی گنجوی است که در اینجا چند قطعه از رباعیات او را درج میکنیم. این رباعیها را از یک نسخه خطی که ده سال پیش در پاریس بدست ما افتاده بود استنساخ کرده ایم. راجع بترجمه حال مهستی در شمارهای آینده شرحی خواهیم نوشت و از خوانندگان هم خواهشمندیم هر کس درین باب چیزی بنظرش رسیده است برای ما بنویسد باشد که ترجمه حال این زن ادیبه بدین ترتیب جمع آوری شود.

عشق است که شیر تر زبون آید ازو
 بحری است که طرفه ها برون آید ازو
 که دوستی کند که روح افزاید
 که دشمنی که بوی خون آید ازو

در کوی خرابات یکی درویشم
 زان خم زکوة می بیاور پیشم
 صوفی بچه ام ولی نه کافر کیشم
 مولای کسی نیام غلام خویشم

لعل تو مکیدن آرزو میکردم
 می با تو کشیدن آرزو می کردم
 در مستی و در جنون و در هشیاری
 چنگ تو شنیدن آرزو میکردم

هات تا بخرابات مجازی نایی
تا کار قلندری نسازی نایی
اینجا ره رندان سر اندازان است
جانبازانند تا نبازی نایی

ای باد که جان فدای پیغام تو باد
گر بر گذری بکوی آن حور نثراد
گو در سر راه مهستی را دیدم
کز آرزوی تو جان شیرین میداد

یک صفحه از تاریخ

تشکیلات داریوش اول در کشور ایران

ایران مظهر عجایب و جلوه گاه غرایب است. در کمتر مملکتی بقدر ایران یک تضاد عمومی یعنی افراط و تفریط در هر چیز دیده میشود. و قتیکه انسان ادوار تاریخی ایران را از مد نظر میگذرانند می بینند که در هر یک از تظاهرات اجتماعی آن خواه در تشکیلات سیاسی و اداری خواه در طریقت دین و عقاید و خواه در قلمرو اخلاق و عادات آثاری بس غریب و متضاد از ملت ایران بظهور رسیده است که مایه حیرت و سزاوار تفکر میباشد.

مثلاً می بینیم درین سر زمین، گاهی یک استبداد مطلق بدست یک حکمدار خوریز و گاهی یک تشکیلات ملوک الطوائفی حکمرانی کرده است. گاهی ساده ترین مذاهب و گاهی شدیدترین ادیان استقرار

یافته است. ملت ایران گاهی با یک تعصب جاهلانه و کور کورانه هزاران خونهای ناحق ریخته و گاهی در راه آزادی مذهب و فکر هزاران فدائیان از جان گذشته بقربانی داده است. زمانی بدستگیری یک قوه جزئی بی انتظام بزرگترین قشون یک دولت جنگاور را شکست داده و با فتوحات درخشان خود دامنه مملکت را از رود سند تا نیل و از خلیج فارس تا بحر سیاه وسعت داده و زمانی دیگر بدست یک مشت وحشیان بی سروپا شکستهای ننگ آور خورده ساحت مملکت ویران شده را بدست بیگانگان سپرده است.

اگر حالا هم ترتیب تعیش و درجه تفکر و تعقل و حتی طرز خوراک و پوشاک و حرف زدن و سایر شئون اجتماع و زندگی ملت ایران را تدقیق بکنیم همین تضاد تعجب انگیز در جلو چشم ما ظاهر خواهد شد. مثل این است که ملت ایران مرکب از چندین نژادهای مختلف باشد که در هر خصوص با هم فرق داشته باشند چنانکه نیکوترین اخلاق بابدترین عادات در افراد این هیئت جامعه جمع شده است.

ما نمیخواهیم علت فلسفی و اجتماعی این حال را شرح بدهیم فقط بیک نکته باید اشاره بکنیم و آن این است که از نقطه فلسفه اجتماعی ممکن است همین حالت روحی ملت ایران و همین تمایلات و تظاهرات متناقض یکی از اسباب بقای ایران در جلو حوادث و انقلابات تاریخی گردیده باشد.

وضع سیاسی امروزی ایران بهترین نمونه ایست برای نشان دادن این حالت روحی. ما یقین داریم که این وضع امروزی پایدار نخواهد ماند. ایران امروز یک دوره فترت میگذراند و حتماً یک انقلاب و یک نهضت در پیش دارد. دست طبیعت و حوادث متراکه این چند قرن گذشته اسباب حدوث این انقلاب را فراهم آورده است و جلو گیری از ظهور آن بهیچ وجه ممکن نخواهد بود.

ما در استقبال این انقلاب و نهضت میخواهیم از تاریخ قدیم

ایران یک نمونه عبرت پیشگاه انظار بگذاریم ، میخواهیم چند کلمه درباره تشکیلات داریوش اول در مملکت ایران در اینجا بنویسیم :

وقتی که داریوش غائله اسمردیس کاذب را که بنام باردیا پسر کامبیز سلطنت ایران را ضبط کرده بود تمام کرده بر تخت پادشاهی نشست ، کشور ایران در هرج و مرج تمام و دستخوش عصیان و طغیان بود . داریوش تا روز استقرار سلطنت خود هشت بار با سرکشان و ارباب عصیان و قیام جنگید تا بالاخره همه را بر جای خود نشانده و همه ایران را مطیع و منقاد نمود . بر هیچیک از عاصیان ابقا نکرد ولی بسرداران و حکامی که در نشان دادن آتش فتنه و طغیان دستیاری کرده بودند پاداشهای نیکو بخشید .

پس از استحکام ارکان سلطنت در اداره کردن مملکت نیز بمشکلات زیاد مصادف گردید ولی با تدابیر عملی و قوت بازو و شجاعت همه آن مشکلات را دفع کرده اصلاحات جدید در مملکت نمود .

در آن عهد قریب صد قوم مختلف در کشور ایران سکنی داشتند که طبایع و عادات آنان مختلف بود . داریوش با اینکه استقلال هر ایالت را تا یکدرجه محفوظ نگاهداشت ضمناً بتوحید این اقوام و جمع آوری آنها در زیر یک بیرق که بیرق پارس باشد موفق گردید .

در هر ایالت یک حاکم که ساتراپ مینامیدند نصب کرد ولی یکنفر هم از مرکز بعنوان دفتر دار یا رئیس الکتاب نزد هر حاکم مأمور میکرد که باستقلال تمام اعمال حکام را مراقبت نموده از اوضاع مملکت شاهنشاه را آگاه سازد .

برای اداره امور نظام در هر ایالت یک سردار معین مینمود که امور قشون محول باو بود و وی نزد شاهنشاه مسئول تمام کارهای نظام بود . بدین ترتیب در هر ایالت سه مأمور مستقل زمامدار امور کشوری و لشکری

بودند و بجهت رقابتی که داشتند نمیتوانستند با هم یکی شده اسباب عصیان و اغتشاش فراهم بیاورند.

علاوه بر این در مواقع غیر معین مفتش های مخصوص مخفیانه بهر ایالت فرستاده از حال و اوضاع مملکت و رفتار و کردار ساتراپها و سردارها اطلاع بهم میرسانید.

داریوش با ذکاوت فوق العاده که داشت احتیاجات مبرم مملکت را دریافته بود و بدان جهت بمسئله مالی و نظام اهمیت فوق العاده میداد. از هر ایالت مقداری معین بعنوان مالیات هر ساله بایستی بمرکز برسد. مقدار مالیات عهد داریوش را مورخین به ۶۶۲ ملیون فرانک امروزی تخمین کرده اند که خیلی جالب دقت است. فقط مملکت فارس که مرکز سلطنت بود از مالیات نقدی معاف بود و بجای نقد جنس میپرداخت. داریوش اولین پادشاه ایران بود که سکه طلا بنام خود زد و آنرا داریک مینامیدند و وزن آن ۱۳۰ گندم بود و از حیث عیار صحیح و صافی زر رایجترین مسکوکات در آن عهد بود.

بزرگترین خدمت داریوش در اصلاح مملکت ساختن راهها بود که برای قشون کشی و مربوط ساختن ایالات بمرکز و جلوگیری از عصیانها فوق العاده اهمیت داشت. ازین جاده ها مهم ترینش راهی بود که از شهر سارد تا شوش ساخته شد این جاده ۱۵۰۰ میل طول داشت و برای پیاده سه ماه راه بود.

برای انضباط امور لشکری در هر ایالت علاوه بر قشون محلی یکعده قشون ساخلوی از افراد خاص فارس و مدی که بتاج و تخت شاهنشاه فدائی و صادق بودند نگاه میداشت که جلو هر گونه عصیان گرفته و آسایش عمومی همیشه مستقر شود. عدد اینها ده هزار بود و آنانرا جاویدان زنده مینامیدند.

داریوش دوهزار گارد سوار و دوهزار پیاده برای شخص خود ترتیب داده بود که نیزه‌های آنها سیبهای زرین و سیمین را سوراخ می‌توانست بکند. در موقع لشکر کشی یک شورای جنگی ترتیب میداد و رآی سرداران بخصوص نجبای مملکت و پیر مردان با تجربه را می‌پرسید و خود بشخصه جنگ را اداره میکرد. صورت صفحه بعد مجلس شورای جنگی داریوش را نشان میدهد. این صورت در روی یک ظرف بسیار قدیمی که نمونه صنعت نقاشی یونان قدیم است کشیده شده و حالا در موزه خانه شهر ناپل در ایتالیا محفوظ میباشد. (تفصیل این صورت در شماره آینده خواهد آمد) بدین ترتیب داریوش موفق گردید که در دوره سلطنت خود دایره مملکت ایران را وسعت داده از نوزده ایالت به سی ایالت برساند و ایران در عهد او باوج ترقی و تعالی رسید.

سؤالهای علمی و ادبی

[در زیر این عنوان در هر شماره ایرانشهر پاره سؤالها اظهار خواهد آمد که از خوانندگان مجله هر کس جواب مفید و موافق بعمل علاوه بر حق القلم مقاله یک هدیه دیگر نیز از طرف اداره به ایشان تقدیم خواهد شد.]

سؤال اول: بهترین غزلیات حافظ کدام است؟

سؤال دوم: بهترین کتابهای خارجه برای ترجمه کردن بفارسی

کدام است؟

در اینجا باید یاد آور بشویم که خوانندگان مجله فقط بجواب اینکه فلان غزل بهتر است و فلان کتاب برای ترجمه لایقتر است نباید

شورای جنگی داریوش اول شاهنشاه ایران در ۵۲۱ سال قبل از میلاد
 „Kriegsrat des Darius“. Aus Furtwängler-Reichhold, griechische Vasenmalerei.

اکتفا بکنند بلکه باید علت ترجیح آن غزل را بغزل‌های دیگر و سبب تقدم فلان کتاب را بکتاب‌های دیگر شرح و بیان بکنند. جان کلام و حقیقت استفسار ما هم در همین نکته است زیرا که این جواب نقطه نظر و وسعت و قوت فکر و محور روح جواب دهنده را نشان خواهد داد و مقصود ما هم همین است.

هر یک از خوانندگان که بخواهد سؤالی علمی و ادبی اظهار و هدیه مناسبی برای جواب موافق آن بدهد مجله ایران‌شهر توسط آرا قبول کرده در صفحات خود درج مینماید.

شرق شناسی و غرب شناسی

از دو سه قرن باینطرف در فرنگستان جمعی از دانشوران که اطلاعاتی در باره ممالک شرقی و اهالی آنها حاصل کرده و تتبعاتی در حق آنها نموده و آثاری نوشته‌اند بنام مستشرق یعنی شرقشناس مشهور شده‌اند.

بدرستی نمیتوان گفت که شرقشناسی در فرنگ از چه تاریخ شروع شده ولی ابتدای آن عبارت بوده از نشر آثار سیاحان فرنگ که از قرون قدیمه بممالک شرقی رفته معلوماتی در باره اوضاع سیاسی و عادات و اخلاق و سایر ترتیبات زندگانی و اجتماعی آنان تحصیل کرده برشته تحریر آورده‌اند.

در آغاز کار این قبیل تألیفات و سیاحتنامه‌ها را مردم مانند کتب افسانه و حکایت‌های جن و پری پنداشته و بدین لحاظ میخواندند و در حقیقت هم بعضی از آنها مزیت دیگری نداشت ولی بعدها پس از اینکه دولتهای اروپا دایره مستملکات خود را وسعت داده اغلب ممالک مشرق زمین را استیلا نمودند نفوذ و اهمیت این قبیل تألیفات و اطلاعات قوت پیدا کرد.

حکومت‌های فرنگ که محتاج بشناختن عادات و اخلاق و تشکیلات و چگونگی اوضاع سیاسی و اقتصادی و اجتماعی شرقیان بودند بدین سیاحان و به آثار آنان اهمیت زیاد دادند. بهمین مناسبت در پایتخت‌های خود مدرسه‌ها و انجمن‌های شرقی تأسیس و ارباب تتبعات شرقی را تشویق نمودند و درین ضمن جریده‌ها و مجله‌های راجع بشرق نیز انتشار و وسعت پیدا کرد.

امروز دایره شرق شناسی بقدری وسعت یافته است که برای هر رشته از علوم و فنون شرقی و یا برای هر یک از ملت‌های مشرق زمین انجمن‌های مخصوص و شرق شناسان متخصص بوجود آمده است. چنانکه جمعی از اینها در تدقیق تاریخ و آثار مصریان مشغولند و آنانرا مصر شناس (اژیتولوگ) می‌نامند و بعضی از آنان سعی خود را منحصر بتدقیق آثار و علوم عربی نموده عرب شناس (آرایزان) معروفند و جمعی دیگر نیز دایره تتبعات و تألیفات خود را به آثار و تاریخ نژاد آریا و یا ایرانی انحصار داده آریا شناس و ایران شناس نامیده میشوند و هکذا درباره چین و ارمنستان و غیره.

خدمات این شرق شناسان علاوه بر منافع سیاسی و خدمت بمعارف مملکت خودشان برای خود ممالک شرقی نیز بی اندازه بوده است زیرا تدقیقاتیکه اینها درباره آثار تاریخی و ادبی و لسانی ملت‌های شرقی کرده و زحماتیکه در کشف خطوط عتیقه و حلّ محتویات آنها کشیده‌اند بقدری مفید و واسع است که تا چند قرن دیگر خود شرقیان محتاج به استفاده و اقتباس از آنها بوده و روش آنان را سرمشق خود باید قرار بدهند.

امروز که ممالک شرقی محتاج به اخذ تمدن غرب است و شرایط و عناصر این تمدن نیز زیاد و مختلف است بنظر ما چنین میرسد که لازم است اشخاصیکه از اوضاع ممالک غربی و تمدن آنها اطلاعی داشته یا در ضمن سیاحت معلوماتی کسب نموده و یا تحصیلات خود را در آن ممالک کرده و یا در خود ممالک شرقی بوسیله مطالعه و تدقیق معلومات کافی

در احوال سیاسی و اجتماعی و حیات ادبی و اقتصادی و ترقیات صنعتی و فنی ملت‌های غرب تحصیل کرده اند هیئت بنام انجمن غرب شناسان تشکیل و نتیجه افکار و زحمات و ثمره تحصیلات و اطلاعات و تجربیات خودشان را بدان وسیله بنظر هموطنان خود برسانند.

فایده چنین هیئت‌های غرب شناس برای ممالک شرقی بیشتر از فایده‌ای خواهد بود که ملت‌های فرنگ از شرق‌شناسان خود می‌برند زیرا که شرق احتیاج فوری بشناختن و کسب کردن تمدن غربی دارد. اگر این پیشنهاد ما در نزد ارباب تفکر جای قبول پیدا بکند در آینده عقیده خودمان را در چگونگی تأسیس انجمن‌های غرب شناسی و شرایط کار کردن آنها با دادن نمونه‌های اقدامات انجمن‌های شرق شناسان فرنگ شرح خواهیم داد.

صنعت و صنایع مستظرفه چیست ؟

صنعت و صنایع مستظرفه مقیاسی است برای سنجیدن درجه تکامل معنوی و روحی یک ملت.

درین جهان در میان هزاران محسوسات که ما در زیر نفوذ حواس پنجگانه خود از وجود و چگونگی آنها با خبر میشویم بعضی چیزها هست که ما بی اختیار آنها را بیشتر دوست میداریم. روح ما و قلب ما مجذوب آنها میشود بدون آنکه از آنها یک فایده عملی و آئی برای ما حاصل گردد. مثلاً وقتی که در جلو یک پرده نقاشی که ثمره قوای دماغی و روحی یک صنعتکار را نشان میدهد می‌ایستیم ساعتها مشغول تماشای آن و غرق حیرت و تعجب میشویم. هم چنین شنیدن صدای حزن انگیز تار ویا آواز طرب

بخش یک خواننده با ذوق احساسات لطیف ما را بهیجان میآورد
همینطور بسر بردن چند ساعت در یک شب مهتاب، تماشای سیر ابرها
و ماه، احساس وزش باد و حرکت برگهای درختان، صدای ریزش دلتواز
و خواب آور آب، عظمت وحشت انگیز کوهها و درهها، سبزی و خرمی
چمنزار، رنگ و بوی گلهای لطیف و صحبت شیرین یک نگار موافق
و امثال اینها هر یک برای ما یک مسرت قلبی و یک انجذاب روحی تولید
می نماید و ساعتها ما را بتفکرات عمیق می اندازد.

در چنین حال استغراق، ساعتهای شیرین و دقیقه های فراموش
نشدنی زندگی در مقابل چشم ما جلوه گر میشوند. آرزوهای دیرین و تسلیت
بخش ما و امیدهای آینده و روحنوازا ما از نو بیدار و زنده میشوند. این
استغراق مانند یک جام مستی بخش در ما اثر میکند. درین موقع است
که خود بخود میگوئیم: ایکاش این ساعت وجد و استغراق ابدی میشد.
باز درین موقع آرزو میکنیم که ایکاش دست طبیعت ما را ازین خواب
شیرین خیالی هرگز بیدار نمیکرد زیرا که درین دم قلب ما با آمال دیرین
خود در راز و نیاز و روح ما با دلدار مجذوب خود هم آغوش است. حتی
توصیف این محاسن طبیعت و این استغراق پر جاذبه بقلم سحر انگیز یک
شاعر شیرین بیان کافیست که در اعماق قلب و روح ما ولو در گوشه تاریک
یک بیت الحزن نشسته باشیم همان حظ روحی را تولید بکند. بلی برای
یک قلب حساس و برای یک روح زنده هریک از تظاهرات طبیعت یک
جلوه و یک جذبه تشکیل میدهد.

حالا باید تأمل بکنیم که منبع این فیض روحانی در کجاست و چگونه
میشود که مشاهده و احساس پاره چیزها یک چنین حال وجد و جذبه
در ما تولید میکند. باید مرکز این جاذبیت و مجذوبیت را پیدا کرد

و باید دید که این قوه معجز نما چه نام دارد و از کدام سرچشمه آب میخورد.

اگر قدری تفکر و تعمق بکنیم خواهیم دریافت که این جاذبه همان جاذبه صنعت است و صنعت غیر از حسن چیز دیگر نیست و چون روح ما با عوالم حسن یک رابطه ازلی دارد و این هر دو بایک الفت ابدی بهم پیوسته اند این است که هر کجا حسن است آنجا روح است و هر کجا روح است با صنعت همدوش است.

این صنعت یعنی حسن که معشوقه روح ماست دو نوع میباشد یکی حسن خدادادی که اثر صنعتکار حقیقی است مانند محاسن طبیعت و دیگری صنعت بشری است که زاده روح بشر است. از آنجا که روح انسانی به محاسن طبیعت اکتفا نکرده یعنی آنرا برای غذای معنوی خود کافی ندیده است لذا با همان قدرتی که صانع حقیقی در او آفریده محاسن دیگری بر طبیعت افزوده است چنانکه در ابتدا بتقلید محاسن طبیعت پرداخته و بعد پیرایه ها و جلوه های زیادی بدان محاسن علاوه کرده و شکل های جاذب تر و رنگ های دلربا تر بدان داده است و ازین کوشش دائمی روح انسانی در جستجوی غذای خود یعنی حسن مطلق، صنایع مستظرفه مانند نقاشی، موسیقی، مجسمه سازی، معماری و شعر بوجود آمده است.

پس صنعت و صنایع مستظرفه زاده بشریت است و با آن هم خواهد مرد و چنانکه گفتیم صنعت عین حسن و حسن هم عین صنعت است بهمین مناسبت هم میتوانیم بگوئیم که صنایع مستظرفه عبارت از حسن مجسم میباشد.

مطبوعات تازه

۱ - یکی بود و یکی نبود - تألیف آقای سید محمد علی خان جمال زاده . کتابی است شامل حکایات شیرین و سرگذشت‌های دلچسب که بایک زبان بسیار ساده و طبیعی نوشته شده است . کسانی که مقاله‌های آقای جمال زاده را در جریده کاهوه خوانده‌اند بهتر میدانند که نوشته‌های ایشان چه اندازه جاذب و شیرین است . قیمت جلدی شش قران .

۲ - قهوه خانه سورات یا جنگ هفتاد و دو ملت - ترجمه آقای جمال زاده از فرانسه . مجادله مذاهب مختلف را با بیان بسیار شیرین شرح میدهد قیمت یکقران .

۳ - ترجمه بعضی از غزلیات حافظ به آلمانی - ترجمه آقای لئون لشنسکی مستشرق آلمانی . اگر چه تا کنون بعضی از غزلیات حافظ بقلم چند نفر از ادبای آلمان ترجمه شده ولی میتوان گفت که همه آنها ترجمه‌هایی بوده که کمتر شباهت و رابطه با روح غزلیات حافظ داشته است . این ترجمه مختصر که از طرف آقای لشنسکی بعمل آمده بیشتر مطابقت با اصل دارد . اگر چه این ترجمه هم خالی از بعضی سهوهای جزئی نیست ولی چون مومی الیه مدق با ایرانیان محشور بوده و بی بدوق ادبی و روح مشرقی ایرانیان برده است لذا ترجمه وی در هر حال بر تری بر سایر ترجمه‌ها دارد و مخصوصاً مقدمه‌ای که برای کتاب نوشته قابل استفاده است . آقای لشنسکی رباعیات بابا طاهر و اشعار ابن سینا و حکایات ملا نصرالدین و داستان سیاوش را نیز به آلمانی ترجمه کرده است . قیمت ترجمه حافظ سه قران است .

۴ - ارمغان (غزلیات شرقی بزبان آلمانی) تألیف آقای کاظم زاده مدیر ایرانشهر . این کتاب کوچک دارای ۲۴ غزل مشهور است که اصلاً بزبان آلمانی نوشته شده و فارسی ندارد و چنانکه مؤلف در مقدمه گفته این غزلیات انعکاس احساسات رقیقی است که در اعماق قلب و روح مؤلف پرورش یافته است . این کتاب دو بار و در قطع مختلف چاپ شده است قیمت چاپ اول یکقران و چاپ دوم سه قران است . این کتابها را مستقیماً از کتابخانه ایرانشهر در برلین و یا در طهران از کتابخانه کاهوه و گنج دانش و در تبریز از کتابخانه معرفت و کتابخانه پرورش و مطبعه تقی زاده میتوان تحصیل کرد .

شعبه کمیسیون ایران شهر

موجب اعلانی که پارسال انتشار داده بودیم یک شعبه کمیسیون برای خرید و ارسال هر گونه اجناس و ماشین آلات و غیره تأسیس نموده ایم و با اکثر فابریکهای دواجات و قاش و لوازم تحریر و ماشین سازی برای نخ تاب و پارچه بافی و کاغذ سازی و صحافی و چاپخانه و دکه سازی و زراعتی و اوتوموبیل و غیره مشغول مراسله بوده ایم ولی بدبختانه بجهت عدم اطلاع هموطنان از اوضاع تجارتی و اقتصادی این مملکت تقریباً صدی نود وقت این شعبه صرف رسیدن قیمت اجناس از فابریکها و نوشتن جواب آنها به ارباب رجوع شده بدون اینکه این زحمات منجر به نتیجه شود. لهذا تجربه های این یکسال مارا مجبور میکند که نقاط ذیل را مجدداً بنظر ارباب رجوع برسانیم.

۱ — در اروپا وقت بزرگترین سرمایه هاست و هر سفارشی ولو برسیدن قیمت یک جنس باشد مستلزم صرف وقت میباشد و سفارشهای جزئی بقدر سفارشهای کلی زحمت دارد.

۲ — قیمت اجناس درین مملکت ثابت نیست و نسبت بترقی و تنزل مارک هر ماه و هر هفته و بلکه هر روز تغییر می یابد و بدین جهت اغلب فابریکها قیمت اجناس را قبلاً طی و قطع نمیکند بلکه روز تحویل دادن مال بمظنه روز حساب می کنند مگر وقتیکه وجه سفارش تماماً یا اقلاً نصف آن پیشکی داده شود.

بنابراین شرایط قبول و ارسال سفارشها از اینقرار است :

۱ — اشخاصیکه مال فروش دارند باید قبلاً قیمت آن را با مخارج حمل و نقل تا بندر آلمان و یا برلین بلیره انگلیسی بنویسند و کسانی که از آلمان میخواهند جنس بخرند باید برای آن مظنه قرار بدهند که اگر از آن قیمت گرانتر شد خرید نشود.

۲ — سفارشات کمتر از ده لیره قبول نمی شود و تمبریست نیز بجای وجه قبول نیست.

۳ — برای تلگرافات وقتی جواب داده میشود که خرج جواب قبلاً از طرف تلگراف کننده تأدیه شده باشد.

۴ — در حین سفارش تمام وجه سفارش باید نقداً فرستاده و یا برات داده شود.

۵ — برای ارسال اجناس اگر مال موجودی هم خرید شده باشد باز یکماه برای تحصیل اجازه و عدل بندی وقت میخواهد.

۶ — حق العمل کمیسیون از قرار ذیل گرفته میشود : از ده تا صد لیره صدی چهار و از صد تا پانصد لیره صدی سه و بعد صدی دو.

مجله میصّر علمی و ادبی

شماره ۲ | برلین - ۱ ذی الحجه ۱۳۴۰ | سال اول

2ere année * Berlin, 26. Julliet 1922 * No. 2

IRANSCHÄHR

Revue litteraire
et scientifique
bimensuelle

Redacteur & Directeur
H. Kazemzadeh

Telephon:
Stefan 3908

نگارنده و مدیر

حسین کاظم زاده - ایرانشهر

این مجله عجله ماهی یکبار
و بعد دوبار نشر خواهد شد

قیمت هر شماره در آلمان
۲۰ مارک و در ایران
دو قران است

Adresse:

عنوان مراسلات:

IRANSCHÄHR

Berlin W 30
Martin-Lutherstrasse 5